

Izhaja ob 6 jutraj.
Stane celoletna ... 240 K
mesecna ... 20
za nasel. ozemlje ... 300
za inozemstvo ... 600

Oglasi za vsak mm višine
stolpca (58 mm) ... 3 K
mal. oglasi do 30 mm
stolpca (58 mm) ... 1.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Uredništvo:
Miklošičeva cesta št. 142
Telefon št. 73
Upravištev:
Sodna ulica št. 2
Telefon št. 24
Račun iz. post. čaka uradu
št. 11.542

Kralj Peter Osvoboditelj

Ljubljana, 17. avgusta.

Kralj je mrtev, živio Kralj!

V trenutku, ko je izdihnil kralj Peter svojo veliko dušo, je prešel sijaj kraljevske krone na sina in naslednika mu Aleksandra. Vladarsko breme je že davno ležalo na njegovih ramah. Od meseca julija 1914. je vršil kralj Aleksander kot regent kraljevo oblast v Srbiji, od 1. decembra 1918 v ujedini in kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev. Z obdobja vredno bistrostjo in preudarnostjo je stari kralj izročil vodstvo naroda svojemu mladeniču sinu v hipo, ko je Srbija vedoma se podajala v borbo, katere se ni mogla zaključiti z nobenim kompromisom, temveč je vodila le k enemu izidu: k zmagi ali smrti. Sivolasi kralj se je zavedal, da je sin Aleksander vzgojen v njegovem duhu. V prestolonasledniku in regentu Aleksandru je bila posebej poudarjena Srbija boriteljska za osvoboditve in ujedini.

V težkih preizkušnjah svetovne vojne je regent Aleksander kot vojskovodja in državnik pokazal, da je vreden naslednik svojega prevzisenega očeta in dedič slavne tradicije Karagjorgjevičev. Globoko prožet pravega jugoslovanskega duha in v neomajni veri na končno zmago, je vodil svojo junaško armado skozi vse strašne in velike peripetije svetovne vojne, je neumorno pripravil politično in diplomatsko ustvaritev velikega programa osvoboditve in ujedini vsega našega naroda.

Dovršil je delo svojega očeta. Ko je 1. decembra 1918. v skromni sprejemnici svojega začasnega dvorca v Beogradu proglasil ujedini naroda Srbov, Hrvatov in Slovencev v eno državo, je zaključil junaški del naše stoletne borbe za svobodo ter je z globokim čutom velike in teške državniške ter vladarske dolžnosti stopil na krmilo mlade in šibke Jugoslavije, da jo iz kaosa državnih ruševin popelje v skladnem rednega državnega življenja. Od njegove modrosti je bila v veliki meri odvisna utrditev in konsolidacija kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Upi in nade, ki jih je stavil narod v svojega mladega vladarja, so se v polni meri izpolnili. Očetove vrline delujejo v sinu s svežimi energijami. Stroga ustavnost mu je vrhovno vladarsko načelo, globoka nacionalna iskrenost ga vodi v vsem njegovem delovanju, demokratično mišljenje mu je vkoreninjeno po tradiciji in vzgoji. Njegovo razmerje do naroda, kateremu je vladar, je razmerje ljubečega sina in brata. Kdo se ne spominja poljuba, s katerim je preko begunskega otročička izdal regent Aleksander svojo ljubezen zaslužnjim bratom?

V globoki žalosti, ki nas navdaja ob tržaškem odru kralja Osvoboditelja, nam je edina tolažba dejstvo, da nam je zapustil sina, ki je dedič vseh njegovih vrlin, vladar, pod katerega vodstvom gre Jugoslavija varno in smoteno veliki bodočnosti nasproti.

Nemila neizgovorna je zadržala mladega kralja v tujini. Dvakrat bridko občuti izgubo svojega ljubljenega očeta. Naj vem, da so srca vsega naroda pri njem. Pričakujemo ga z ono ljubeznijo in vdano željo, ki jo more narod občutiti le napram lastnemu sinu, ki si ga je izbral za nositelja in predstavitelja svoje veličine, za voditelja na potu v zgodovini človeštva.

Kralj je mrtev, živio kralj!

Beograd, 17. avgusta. (Izv.) O zadnjih trenutkih kralja Petra je podal njegov drugi adjutant še sledeče podrobnosti: Kralj je prišel v nedeljo za nekaj dni v Beograd in se je razgovarjal s službujočim vojakom. Rekel je, da se počuti jako dobro, padel pa je takoj nato zopet v nezavest. Včeraj malo pred smrtjo se mu je zopet vrnila zavest in je poklical k sebi princa Gjorgja in ministrice, in se od vseh poslovil. Kmalu nato je zopet padel v nezavest, v kateri je ostal do smrti.

Spored žalnih in pogrebnih slovesnosti

POGREB BO V PONEDELJEK.

Beograd, 17. avgusta. Odsek za pogreb Nj. Veličanstva kralja Petra je izdal nastopni program:

1.) Smrt Nj. Veličanstva se objavi v prestolnici s topovskimi strelci vsake četrt ure od 6. do 18., dokler se vlak s smrtnimi ostanki kralja ne odpelje v Topolo. Razen tega bodo v prestolnici in v vsej kraljevini zvonili zvonovi v cerkvah vsako uro po pet minut od 6. do 18. ves čas do pogreba, v džamijah in sinagogah pa se bo objavljala smrt po obredu dotičnih ver.

2.) Splošno narodno žalovanje se začne z današnjim dnem in se bo doba žalovanja objavila pozneje.

3.) Smrtni ostanki Nj. Vel. kralja se bodo po balzamiranju in opremi prene-

li dne 17. avgusta v saborsko cerkev, kjer bodo položeni od 18. do vstetega 21. avgusta. Častno stražo bodo tvorile vse komande, oblasti in zavodi beograjske posadke.

4.) Ves čas od 18. do vstetega 21. t. m. bo v cerkev prost vstop v času od 8. do 12. in od 14. do 22. ure. Vhod bo pri južnih vratih, izhod pa pri severnih vratih.

5.) V ponedeljek, dne 22. avgusta se bo truplo Nj. Vel. kralja po cerkvenem opravilu slovesno prepeljalo iz saborske cerkve na železniško postajo, od tam pa z vlakom do Mladenovca in potem z avtomobilom v Topolo, kjer se bo položilo v družinsko rakev v kraljevi zaobljubljeni cerkvi na Oplencu.

Zagreb žaluje

SOŽALJE KONZULARNEGA ZBORA. — ŽALNE SEJE. — PRISEGA GARNIZIJE.

Zagreb, 17. avgusta. Danes je tukajšnji konzularni zbor v korporativnem posetu pri kraljevem namestniku Juraju Demetroviču izrazil svoje sožalje nad smrtjo kralja Petra. Na vseh ko ulatih so izobešene žalne zastave na pol droga.

Zagreb, 17. avgusta. Danes ob 11. dopoldne se je zbralo v Aleksandrovi vojašnici, v kateri je nastanjen 35. pehotni polk Zrinjskega, vojaštvo vseh vrst orožja z vsemi svojimi častniki in poveljniki ter je ob prisotnosti poveljnika armije, generala Pešića in poveljnika divizije, polkovnika Tasovca, položilo prisego zvestobe kralju Aleksandru.

Zagreb, 17. avgusta. Klub večine

mestnega zastopa je imel danes ob 17. seji. Za jutri je sklicana žalobna seja mestnega zastopa. Mestno poglavarstvo je pozvalo meščanstvo, naj se priključi splošni narodni žalosti in razloži žalobne zastave. Trgovska zbornica bo imela jutri ob 16. izredno žalno sejo. Po pogrebu kralja Petra, ki bo v ponedeljek, so odpovedani v Zagrebu vsi koncerti, predstave itd. Gostilne so zaradi prehrane odprte do 23. ure.

Zagreb, 17. avgusta. «Riječ» poroča: «Ker je bil kralj Peter pravoslavne vere, se bodo na dan pogreba opravile s posebnim dovoljenjem v katoliških cerkvah zadušne molitve ter se bo po vseh cerkvah zvonilo.

Manifest armadi

Beograd, 17. avgusta. Naredba ministra za vojno in mornarico, šte. 37.413 od dne 16. avgusta t. l. vsej vojski in vojni mornarici:

Kralj vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev, Nj. Veličanstvo Peter I. Karagjorgjevič, je umrl danes 16. t. m. ob 17.30 v svoji prestolici v Beogradu. Na prestol je stopil po členu 56. ustave Nj. Veličanstvo kralj Aleksander. Plemenito srce sivega kralja, ki je bilo 77 let v nepresegiljivi, enaki ljubezni za vsa tri plemena enokrvnega našega naroda, je danes prenehalo biti. Njegova plemenita duša se je povzpela v nebeške višine k prestolu Najvišjega.

Junaki, sinovi rodovitne Šumadije, plakajte, ker je umrl prvi, najizvrstnejši sin Šumadije!

Sinovi kršne Hercegovine in Črne gore, divne Dalmacije, trde Krajine, Bosne ponosne, plakajte, ker je izdihnil Peter Mrkonjić!

Junaki, sinovi lepe Makedonije, plakajte, ker je umrl vaš osvoboditelj!

Junaki, sinovi ponosne Hrvatske,

dične Slovenije, rodovitne Slavonije, ravnega Srema, Bačke in Banata, plakajte, ker se je za vedno utrnila duša velikega kralja, ki vas je, vedno razdvojene, združil v skupnem objemu!

Junaki, vsi Srbi, Hrvati in Slovenci, točite solze, ker je izdihnil sivi, veliki kralj, ki je z vašimi dediči in očeti z nečutenimi mukami in v ljutih borbah s sovražniki ustvaril svobodo nove domovine vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev!

Zastavite svoje solze in molite Boga, junaki, za pokoj duše velikega kralja Petra I. Karagjorgjeviča, in v splošni globoki žalosti vsega našega troimenega naroda se združite še trdnješe z njegovim naslednikom, Nj. Veličanstvom kraljem Aleksandrom Karagjorgjevičem!

Svečan spomin in slava blagopokojnemu kralju Petru!

Naj živi Nj. Veličanstvo kralj Aleksander!

Ministri vojne in mornarice in častni pobočnik Nj. Veličanstva kralja general Zečević.

PRISEGA MINISTROV IN VOJAŠTVA.

Beograd, 17. avgusta. (Izv.) Danes dopoldne so prispeeli v Beograd ministri dr. Kukovec, Ivan Pucelj in Nikola Uzunović.

Od 9. do 11. ure se je vršila ministrska seja, kateri so prisostvovali vsi ministri, ki se nahajajo v Beogradu. Vsi prisotni ministri so položili prisego novemu kralju Aleksandru. Ostali ministri prisežejo, čim pridejo v Beograd.

Po končani seji so se podali vsi

ministri v saborsko cerkev, kjer je bral prvo mašo-zadušnico za pokojnega kralja Petra patriarh Dimitrijevič. Potem so se podali ministri svet na topčidersko brdo, kjer je bila že vsa beograjska garnizija. Položili so prisego kralju Aleksandru a vsi vojaki in oficirji, pravoslavni, katoliški, muslimani in židje.

Beograd, 17. avgusta. (Izv.) Danes je zunanje ministrstvo vse zastopnike na našem dvoru akreditiranih držav uradno obvestilo o smrti kralja Petra.

Kralj Aleksander bolan na slepiču

NE BO MOGEL PRISOSTVOVATI POGREBU.

Beograd, 17. avgusta. (Uradno.) Nj. Veličanstvo kralj Aleksander, ki se nahaja na Francoskem, je pred nekaterimi dnevi zbolel na slepiču. Ker stanje bolezn po nasvetu zdravni-

kov zahteva absolutni mir, se Nj. Veličanstvo na bo mogel vrniti v domovino, da prisostvuje pogrebnim svečanostim kralja-očeta.

Sklicanje Narodne skupščine

KRALJ ALEKSANDER PRISEŽE NA USTAVO V PARIZU.

BEograd, 17. avgusta. (Izv.) Tajništvo narodne skupščine je danes pozvalo brzojavno vse poslance v Beograd, ker se ima seja narodne skupščine vršiti dne 20. avgusta in to v glavnem, da se izbere deputacija, ki naj gre z odposlanstvom

vlade v Pariz. Pred to deputacijo kot predstavnik države bo položil novi kralj prisego na ustavo. Predsednik skupščine dr. Ribar se pričakuje v petek v Beogradu.

PRVA MAŠA ZADUŠNICA ZA KRALJEM PETROM.

Beograd, 17. avgusta. (Izv.) Danes ob 10. uri je bila v saborski cerkvi maša zadušnica za pokojnim kraljem, ki jo je daroval patriarh Dimitrije. Prisostvovali so člani vlade, kraljeva suita in dvorni maršal. Cerkev danes za občinstvo še ni bila odprta. Pri vseh vhodih je postavljena gardna straža.

KRALJEVA VILA — NARODNI MUZEJ.

Beograd, 17. avgusta. (Izv.) Ministrski svet je sklenil, da se vila Pavlovič, v kateri je kralj Peter bival, bohehal in umrl, odkupi za narodni muzej. Vse sobe, ki jih je uporabljal kralj, se obdrže v stanju, v katerem so bile za časa kraljeve smrti.

KJE JE KRALJEV TESTAMENT?

Beograd, 17. avgusta. (Izv.) Verjetno je, da je ostavil pokojni kralj Peter svoj testament med papirji, ki jih je imel spravljene v neki skatliji, od katere ključ je nosil vedno s se-

boj. Par dni pred smrtjo je izročil ta ključ naredniku Vukvaru, ki je bil že deset let pri njem v službi. Takoj po kraljevi smrti je bila imenovana skatlija zapečatena.

ČEŠKO ČASOPISJE O KRALJU PETRU.

Praga, 17. avgusta. (Izv.) Vse češkoslovaško časopisje prinaša povodom smrti kralja Petra članke, v katerih poudarja velikega vpliva, ki ga je imel kralj na česki narod v Jugoslaviji. Službena «Československa republika» piše: «Umrl je bojevnik, kojega celo življenje je bilo posvečeno boju. Poteklo je v bojih proti Turkom in Bolgarom na eni in proti germanski poplavi na drugi strani.»

Demokratska «Tribuna» spominja na težki beg srbske armade preko Albanije; že stari in bolni kralj je delil vse težkoče s svojo armado. List pristavlja: «Takrat so imeli nemški časopisi netaknost, da so se iz starega kralja, ki ni hotel zapustiti svojih vojakov, norčevali. Tem večje pa je bilo potem njegovo zmagoslavje.»

Albansko vražanje pride pred Zvezo narodov

Zeneva, 17. avgusta. Vlada Albanije, ki je članica zveze narodov, je, opirajoč se na člen 11. pakta o zvezi narodov, zahtevala intervencijo sveta zveze narodov, da se obvaruje mir med Albanijo in kraljevino Jugoslavijo, ki ga ogrožajo gotovi dogodki poslednjih dni. Predsednik sveta zveze narodov je v zmislu določb pogodbe sklenil staviti to vprašanje na dnevni red bodoče seje sveta zveze narodov, ki se sestane v kratkem.

Karlistične demonstracije v Budimpešti in na Dunaju

Budimpešta, 17. avgusta. (Izv.) V cerkvi servistov je bral danes povodom rojstnega dne ekskralja Karla IV. knezof iz Sobotišča slavnostno službo božjo. Prisostvovali so jej grof Andrasy, Stefan Rakovsky, feldmaršal Koves in drugi visoki oficirji s številno aristokracijo. Tudi deputacija Turkov se je udeležila obreda. Vlada ni bila zastopana.

Po maši je prišlo na ulice do manifestacij za kralja Karla. Dunaj, 17. avgusta. (Izv.) V Hitzingu pri Dunaju so v čast rojstnega dne bivšega cesarja Karla katoliški mladeniči in nekaj vojakov priredili po glavnih ulicah manifestacijski obhod, pri čemur so nosili pred seboj lampijone

z napisi «Živel cesar Karel!» Delavci v okraju pa so se zbrali in jim odvzeli te lampijone ter razkropili manifestante.

TOVORNO-PROMETNA KONFERENCA V LJUBLJANI.

Ljubljana, 17. avgusta. Obratno ravnanje južne železnice objavlja: Danes so se v Ljubljani sestali zastopniki italijanskih in jugoslovenskih državnih železnic, kakor tudi jugoslovenske in avstrijske južne železnice. Na konferenci se razpravlja o prometu kosovnega blaga, ki doslej ni bil urejen. Dosegel se je popoln sporazum.

Počeni s 1. septembrom 1921 odpadejo torej vse težkoče v prometu z Italijo, ki so ovirale trgovino v toliko, da se je na železnicah sprejemalo blago samo v vozovnih nakladah. Od tega dne dalje bo sprejemala železnica v prometu z Italijo brzovozno in davadno tovarno blago.

Ako nastanejo kake zapreke, se bo to posebej javilo.

Dunaj, Zagreb 584.50 — 588.50, Beograd —, Berlin 1151 — 1168, Budimpešta 265.50 — 268.50, Bukarešta 1232.50 — 1262.50.

Praga: marke 965 — 975, švicarski franki 1458.50 — 1481.50, lire 370 — 372, francoski franki 670.50 — 678.50, funti 317 — 320, dolarji 86 — 87, leji 104.62 — 106.05, levi 67.50 — 68.85, avstrijske krome 815 — 875, poljske marke 300 — 360.

Zürich, Berlin 665, Newyork 594, London 2103, Priz 4575, Milan 2565, Praga 690, Budimpešta 150, Zagreb 310, Bukarešta 710, Varšava 0.25, Dunaj 0.70, avstrijske žigosane krome 0.58.

Ob smrti kralja Petra

Rodovnik dinastije Karagjorgjevičev

Kakor znano, je naša sedanja vladarska rodbina kmetjskega rodu. Njen praded je bil srbski kmet Peter, ki je padel v boju s Turki leta 1873. Njegova žena Marica je umrla leta 1811.

Petrov sin je bil slavni Karagjorgje (Črni Jurij), utemeljitelj dinastije Karagjorgjevičev. Rojen je bil leta 1752. v Viševcu, l. 1804. izvoljen za vrhovnega srbskega vojvode, kar je ostal do leta 1813. Tega leta so Turki znova navalili z vso silo na Srbijo in Karagjorgje je bil prisiljen, da se je umaknil preko Donave. Leta 1817. se je vrnil v Srbijo, da bi vnovič začel boj proti Turkom, postal pa je žrtov zavratnega napada. V noči med 12. in 13. junijem 1817. je bil v Radovanju pri Smederevu ubit.

Karagjorgje je bil oženjen leta 1786. z Jeleno, hčerko kneza Nikole Jovanovića iz Masloševa. Rojena leta 1763., umrla dne 11. februarja 1842. v Beogradu. Karagjorgje in njegova žena sta pokopana v Topoli.

OTROCI VOJVODE KARAGJORGJE.

1. Aleksander Karagjorgjevič, rojen v Topoli 29. septembra (11. oktobra) 1806. Prvi osnovni pouk mu je dal Dositej Obradović. Leta 1814. je potoval z očetom iz Srbije v Avstrijo, na jesen istega leta je odšel v Rusijo in se tam učil in izobraževal. Leta 1839. se je vrnil v Srbijo in leta 1840. je postal član beograjskega okrožnega sodišča, a leta 1841. je bil imenovan za adjutanta kneza Mihajla. Leta 1842. je bil izbran knezom Srbije, l. 1858. se je odpovedal prestolu. Potem je odšel v Avstrijo in živel v Temešvaru do svoje smrti dne 22. aprila 1885. Truplo je bil prenešeno na Dunaj, kjer je pokopano.

Njegova žena je bila Persida, hči Jevrema Nenadovića, roj. dne 3. februarja 1813. v Valjevu, umrla dne 29. marca 1873. na Dunaju.

2. Sina (mlad umrl) 1798.

3. Sava (hči), umrla 1867.

4. Aleksa, roj. 1801., umrl 1840. Aleksij sin Gjorgje (roj. leta 1827., umrl 1843.) je imel dva sina Aleksa, ki je za vojne služil v srbski armadi in umrl pred nekaj meseci, ter Božidarja, ki je kot pisatelj umrl leta 1908.

5. Stamenka (hči) mlada umrla.

OTROCI ALEKSANDRA KARAGJORGJEVIČA:

1. Peter, roj. dne 29. junija (12. julija) 1844. v Beogradu, kralj Srbije od dne 2. (15.) junija 1903., kralj Srbov, Hrvatov in Slovencev od 1. decembra 1918. do 16. avgusta 1921.

Oženjen dne 30. junija 1883. z Zorko, hčerko Nikole I., kneza črnogorskega, rojeno na Cetinju dne 11. decembra 1864., umrla na Cetinju dne 4. marca 1890.

2. Andrija, umrl 1865. še kot otrok.

3. Svetozar, umrl 1847.

4. Jelena, poročena z Gjorgjem Simićem, bivšim poslanikom Srbije na Dunaju.

5. Arsen, rojen v Temešvaru dne 4. aprila 1859., oženjen z Auroro, kneginjo Demidov di San Donato, umrla dne 28. junija 1904. — (Sin kneza Arsena je princ Pavle, rojen v Petrogradu dne 15. aprila 1904.)

6. Poliksena (umrla leta 1916. v Gradcu), poročena v prvem zakonu s srbskim ministrom Konstantinom Nikolajevićem (umrl 1877.), v drugem zakonu pa s slovenskim odvornikom drjem. Aleksandrom Prešernom.

OTROCI KRALJA PETRA:

1. Kralj Aleksander, rojen na Cetinju dne 4. decembra 1888., prestolonaslednik od 27. marca 1909., regent Srbije od 11. (14.) julija leta 1914., regent kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev od 1. decembra 1918., kralj Srbov, Hrvatov in Slovencev od 16. avgusta 1921.

2. Jelena, rojena na Reki dne 23. oktobra 1884., poročena v Petrogradu dne 21. julija 1911. z velikim knezom Jovanom Konstantinovičem Romanovom, ki je bil ubit leta 1918. od boljševikov.

3. Milena, rojena dne 13. aprila 1886., umrla na Cetinju dne 9. decembra 1887.

4. Gjorgje, rojen na Cetinju dne 27. avgusta 1887., se je odpovedal prestolonasledništvu dne 27. marca 1909.

5. Andrija, rojena na Cetinju dne 25. februarja 1890., umrla dne 19. marca 1890.

Zadnji trenotki kralja Petra

Beograd, 16. avgusta.

Vrbi topčiderskega brda, na obronku nagnjenem k Savi, stoji skromna vila s kupolo last beograjskega trgovca Gjoke Pavlovića. Ta skromna vila je bila zadnje iznemoglemu velikemu jugoslovanskemu kralju, ki je vedno požrtvovalen, svoje lastno poslopje prepuštil narodni skupščini v uporabo. V tej majhni hišici je kralj Peter, vladar vseh Jugoslovancev, preživel svoje zadnje trenotke.

Ze v nedeljo zvečer je v kraljevi vili zavlada skrb in žalost. Hodili so po prstih in šepetali. Zvesti njegovi vojak, ki se niso ločili od njega, so s solznimi očmi izpraševali, kako se počuti kralj. V prvem nadstropju je ležal osiveli kralj na priprosti postelji, obdan od zdravnikov in vojakov. Kadarkoli je kralj odprl svoje trudne oči, mu je obstal pogled na kraljeviho Gjorgju, ki se ni ločil od svojega bolnega očeta.

Cim je kralj Peter izdihnil svojo blago dušo, so se začele priprave, da se njegovo truplo položi v krsto. V sosedni vežbi sobi je bila improvizirana kapelica, sredi je bil nameščen mrtvaški oder s krsto in mrtvim kraljevim truplom. Krsta je iz hrastovega lesa. Ob osmih zvečer, ko je bilo vse urejeno, so začeli prihajati beograjski svetniki, ki so ob mrtvem kralju celo noč štali molitve za pokoj in mir njegovi duši.

Celo noč od nedelje na ponedeljek je bila kraljeva okolica v velikih skrbih. Zdravniki so poskušali vsa sredstva, kako bi pospešili funkcije srca, ki je začelo pešati. Kriza je trajala do ponedeljka popoldne, ko se je kraljevo stanje nekoliko zboljšalo. A zboljšanje ni trajalo dolgo. Ob dveh popoldne se je bolezen zopet polahčala. Ob šestih zvečer so zdravniki s tužnim srecem izjavili, da bo kraljevski bolnik v najboljšem slučaju doživel jutranjo zoro prihodnjega dneva: Kralj je doživel jutranjo zoro in potem nekoliko zaspal. Tekom dopoldneva se je stanje izpremenjalo, a zdravniki niso imeli več upanja. Vse je bilo pripravljeno. Kraljeviho Gjorgje je bil ves čas ob očetovi postelji.

Okoli petih popoldne so zdravniki kraljeviho Gjorgju izjavili, da se bliža zadnji trenotek, ter so obvestili o tem tudi vlado. V sobi je vladal poln mir, slišalo se je le hropenje bolnega kralja. Kraljeviho Gjorgje je klečal ob postelji in molil. Nedaleč od postelje so ministri predsednik Pašić in ministri s sklonjeno glavo prisostvovali zadnjim zdihljajem svojega kralja. Ob peti uri 30 min. so zdravniki izjavili, da se je kralj preselil v večnost.

Mrtvo truplo kraljevo je bilo še takom noči balzamirano in bo izloženo v Saborski cerkvi, kjer ostane najbrže do nedelje ali pa še dolj, ker dan po grobu še ni določen. Potem se zemeljski ostanki pokojnega kralja prepeljejo v Topolo pri Arandjelovcu kjer se položi v Orlenaški cerkvi v večnemu počitku.

Kralj Peter in Slovenci

Reminiscence na historične dni.

H kronanju srbskega kralja Petra leta 1904. so bili pozvani v Beograd vsi Jugoslovanci. Cim je kralj Peter stopil na prestol, je začelo živahno gibanje v jugoslovanskem smislu iz Beograda ven. Ker ni bilo mogoče delovati politično, so se začeli stiki predvsem kulturnega značaja. Inicijativno so prevzeli akademiki in umetniki. Tako je prišlo leta 1904. ob priliki kronanja kralja Petra do jugoslovanske umetniške razstave in do prvega jugoslovanskega akademskega kongresa v Beogradu. Na zunaj se je govorilo in predavalo o kulturnih in gospodarskih stikih, od znotraj pa se je kovala tajna omladinska organizacija z namenom ustanoviti jugoslovansko državo.

Tudi kralj Peter se je živahno zanimal tako za umetniško razstavo kakor za dijaški kongres. Udeležil se je dijaškega koncerta, prirejenega v narodnem gledališču. Tam je sprejel v avdijenci dijaške odposlance in siel predsedstvo kongresa. Pozdravje jugoslovanskega dijaštva kralju so imeli izročiti kot delegati akademiki Ljuba Nešić, Ljuba Jovanović (padel v vojni z Bolgari), Hinko Krizman in Gregor Zerjav. Dijaki so se pripravili na formalno svečano avdijenco, zlati oni, ki so prihajali iz zaslužjenih kraljev. Kako so se začudili, ko je mesto formalnih nagovorov in ceremonij kralj prišel deputaciji nasproti in takoj vse skupaj in potem še vsakega posebej zapletel v prijazno pogovor. Zlasti se je zanimal za Slovence in zlasti za slovenskem jeziku se razgovarjal z akademikom Zerjavom, pri čemur je pokazal, da so mu tako kraljeve kakor politične razmere v Sloveniji dobro znane.

Akademski omladina in umetniki so v tistem času sredi navdušenega srbskega naroda prvi hlači parčali na klice: Zivio jugoslovanski kralj Peter!

Kralj svojega razgovora z jugoslovansko omladino ni pozabil. Ko je l. 1919. bival v Arandjelovcu, je tamkaj sprejel slovenskega člana kabineta ter se z naravnost čudovito bistrostjo interesiral za prilike v Sloveniji. Pri tej priložnosti je poudarjal, da mu je jugoslovansko mišljenje slovenskega dela našega naroda dobro znano in da je s posebnim veseljem v dobi vojne štital poročila o jugoslovanskem gibanju med Slovenci. Omenil je, da so bili v njegovi bosanski četi leta 1875. tudi slovenski mladeniči, in poudaril je, kako globok vtis je nanj napravilo dejstvo, da so ga ob priliki kronanja zastopniki slovenske omladine pozdravili kot jugoslovanskega kralja.

Kralj Peter na Dunaju

Začetkom junija 1903 je bila na Dunaju privikrat »zarotniška« jugoslovanska demonstracija. Na potu iz Švice se je takrat kralj Peter I. skozil Dunaj v Beograd. Na dunajskem zapadnem kolodvoru ga je pozdravila jugoslovanska na Dunaju živeča kolonija. Takrat smo se spopadali Slovenci, Hrvati in Srbi štutili eno in vsi smo prišli na kolodvor, da pozdravimo kralja Petra I. kot svojega prvega jugoslovanskega kralja. Kolodvor je bil ves poln policije, zlasti detektivov, ki pa niso delali nikakih ovir prostemu izrazu jugoslovanskih čustev. Dijaki smo prišli k pozdravu z društvenimi znaki, ki so tudi služili kot legitimacije za vstop na peron.

Ko se je pripeljal dvorni vlak na kolodvor, zaorili so kralju iz stotin grl naj prirenejši Zivio - klic. Oko nam je zasolilo, ko smo začeli iz kraljeviho ust v zahvalo za pozdrav svojo narodno govornico. Neizbrisen nam je še dan na oni trenutek, ko je kralj Peter dvignil v salonski voz malo deklico s pozdravnim šopkom cvetk, ter je obetovsko poljubil.

Le nekaj minut je trajal sprejem na dunajskem kolodvoru, naše mlade duše pa so plavale kakor oamamljene v svet raje jugoslovanske bodočnosti. Demokratska ideja jugoslovanstva je zadobila hipoma v osebi kralja Petra I. njenega pravega in najidealnejšega predstavitelja. Razlika med našim kraljem in avstrijskim cesarjem, ki

smo jo ta dan na cesarstvem Dunaju Jugoslovanci tako krepko zaščitili, je vplivala v naših srcih revolucionarno. Danes lahko rečemo, da je bil dan sprejema kralja Petra I. na dunajskem kolodvoru prvi početek globokelje in sistematične jugoslovanske propagande, kateri je pozneje nujno sledilo vse, kar je sledilo do naše osvoboditve. Mladi Slovenci, Hrvati in Srbi smo takrat prvič legli spat z zavestjo, da imamo v kralju Petru I. svojega bodočega osvoboditelja.

Zalna manifestacija na ljubljanskem sodišču

Povodom smrti kralja Petra se je vršila včeraj v razpravi dvorani deželnega sodišča v Ljubljani na poziv justične uprave zalna manifestacija ljubljanskih sodnih namoščencev. Zalno zborovanje je otvoril popoldne poverjenik za pravosodje gosp. dr. Ravnihar ki je pozval navzoče po kratkem nagovoru, da zaključijo v spomin velikega pokojnika »Slava kralju Petru!«, obenem pa pozdravljajo tudi novega kralja: »Zivio kralj Aleksander!«

Predsednik višjega deželnega sodišča gosp. Kavčnik je v kratkem pomenljivem nagovoru na kratko orisal življenje umrlega kralja Osvoboditelja. Poudarjal je zlasti visok pravni čut, ki je bil lasten pokojniku in ki ga je tako lepo dokumentiral v onem zgodovinskem trenutku, ko je pred pohodom v albanske gore odvezal pred Topolo svoje vojake njihove prisage, da bi jim na ta način omogočil se vrniti na dom. Seveda ni bilo med srbskimi junaki nobenega, ki bi se te pravice poslužil in pustil v teh najtežjih dneh na cedilu kralja in domovino. Kakor nekajd Crtomiru njegovi junaki, so sledili Petru njegovi vojak. Ortomir je takrat podlegel, kralj Peter in njegovi tovariši od najvišjega do najnižjega pa so s svojim heroizmom položili temelj ujedinjeni domovini treh nasilno ločenih bratov — naši Jugoslovanci. Predsednik Kavčnik je opozarjal tudi na tragično igro usode, ki je hotela, da so se morali zbrati nameščenci justične uprave k zalni manifestaciji za svojim vrhovnim šefom ravno isti dan, ki je bil določen v to, da položijo prisego njemu in ustavi.

Po svetu

— Predaja »Burglanda« Avstriji. Povodom predaje Zapadne Madžarske, tako zvanega Burglanda, objavlja Madžarska vlada sledečo statistiko: ozemlje, ki ga mora po trianonski mirovni pogodbi odstopiti Madžarska Avstriji, obsega 437.000 hektarjev 345.000 prebivalci, od teh je 245.000 Nemcev, 44.000 Madžarov in 50.000 Hrvatov.

— Turki se umikajo dalje. Dopisnik »Timesa« na malazijski fronti poroča, da se je pričel drugi del grške ofenzive. Turki so se umaknili daleč nazaj in se še vedno umikajo brez vsakega odpora. Poveljnik zapadne armade Izmed paša pripisuje vso krivdo izdajalstvu nekaterih turških častnikov.

— Španci v Maroku. »Times« poroča iz Melille, da se drže Španci samo še v Melilli in v najbližji okolici. Neprestano dohajajo ojačenja in v najkrajšem času je nameravana splošna ofenziva.

Politične beležke

— Rapalska pogodba v našem parlamentu. V terek zvečer se je vršil v Kamniku dobro obiskan shod JDS, kjer je poslanec dr. Zerjav poročal o svojem delu v skupščini. Govornik se je bavil med drugim tudi z vprašanjem razmerja do Italije. Ta država, videč težave, ki so nastale radi komunistov in radičevcev, je smatrala da je ugoden trenutek, zatajiti drugi del rapalskega ugovora in edino ugodnost, radi koje je bilo možno podpisati to nesrečno pogodbo. Naš ministri predsednik je svojčas pogodbo odobril kot celoto. Rapalska pogodba je sedaj predložena naši skupščini v odobritev po predpisu ustave. Poprej tajni del pogodbe je jasen in more zakonodajni odbor ratificirati samo celotno pogodbo. Ako bo Italija vztrajala na svojem neokorektnem stališču, bomo imeli šuden slučaj, da bo pogodba ratificirana pri nas, v Italiji pa je deloma, iz tega bi sledilo, da razmerje meja z Italijo pravno še ni bilo rešeno in se s tem znova odpira naša zapadna rana. Vse to, ako se Italija v zadnjem hipu ne zave, da je tudi v mednarodnih odnosih častna dolžnost, kriti podpise.

— Podčrtavanje. Na spominski slavnosti za dr. Pogačnikom, ki se je vršila 15. t. m. v Kamni gorici, je imel bivši klerikalni poslanec, glavni urednik »Slovenca« slavnostni govor. Kakor poroča »Slovenec«, je govornik »krepko poudaril, da vlad nikdar ne smemo zamenjati z državo in če z vladami nismo zadovoljni, ne sme ta nevolja iti na račun države.« Z zadovoljenjem beležimo to izjavo, žal pa moramo ugotoviti, da se klerikalci v praksi tega pravilnega načela ne držijo. Hukanje po njihovem časopisu, zlasti onem, ki ni namenjeno za inteligenco, daleč presega meje, ki jih dopušča upoštevanje navedenega principa. Pi-

sava Domoljuba, Gospodarja in Stražo ne goji samo sovražstva proti neklerikalnim strankam, ampak dosledno in sistematično poraja med ljudmi, ki ga čitajo, mrinjo proti našemu ujedinjenemu narodu in proti naši svobodni državi kot taki. Zakaj klerikalni voditelji ne izvajajo proglašenega načela tudi v praksi, v svoji politiki in svojem časopisu?

— Po naročilu načelnika NSS sta odpotovala v terek gg. posl. Deržić in Pesek v Beograd, da si izposlujeta pri notranjem ministru vpogled v akte glede potrditve ljubljanskega šupana.

— Gosp. dr. Rybář neprestano zbada. Cel dan temno gleda in išče, kakšne grehe bi napravil demokratom. Fiksna ideja ga navdaja, da ga demokrati preganjajo in s tega napačnega stališča sedaj skuša obračati pozornost naše G. Rybář je v tem oziru naravnost bolan, in njegova bolezen se imenuje histerija. Mi ga sodimo čisto objektivno in ločimo vrline od slabih strani. Radi aktivnega računa iz Trsta se je sodil njegov medvojni, častil zelo opasni oportunizem in povojno kolebanje mnogo milejše. Naša stranka je bila ona, ki jo forsirala g. Rybář na razna važna mesta, v zahvalo za to se je dr. Rybář prelevil v NSS in prevzel predsedstvo stranke, ki jo je v Trstu pobijal, in se spravil na delo, da demokratom odje mandate za konstituanto. Ali je ras še kdo tako naiven, da ne prizna, da je koristno, da imajo Slovenci vsaj tri zastopnike v veliki demokratski tranki? Dr. Rybář je šel z ofenzivo še dalje, dasi bi imel drugega dela dovolj in sicer pametnejšega nego malkontentsko nerganje na Peskovem papirju. Če mi odgovarjamo na te akte, se g. Rybář zopet skriva za tržaško neklanjeno pozicijo, ki jo je brez vsake potrebe pustil na cedilu. In zopet širi vest, kako je preganjan. Za nas g. Rybář danes ni nič drugega nego Peskov drug in sobojevnik. Če mu je v tej družbi prijetno, dobro! Mi pa še vedno upamo, da bolezen g. Rybářa mine in uvidi, da je škoda zmožnosti tako v nič metati in da s sedanjim načelnim delovanjem primorski stvari samo škodujejo.

— Baranjsko vračanje. Zagrebška »Riječ« poroča: Beograda, da je sprejel začasno baranjsko vladno vojni minister general Žočević, ki je izjavil, da v sedanjih razmerah naša vojska ne bo evakuirala Baranje in da bo uzdrževala tamkaj red in mir.

— Razmejitev med Jugoslavijo in Rumunijo. Iz Beograda se poroča, da je jugoslovansko-rumunska razmejitevna komisija prekinila za nekaj časa razmejitevna dela. Na podlagi enket, ki so se vršile v posameznih krajih, sta predložili obe delegaciji svojim vladam svoja poročila. Ko bodo vlade potom medsebojnega sporazuma odredile interesne sfere, se seštaneta delegaciji k ponovnemu posvetovanju.

Sokolski vestnik

Vsa brataška društva pozivljamo, da prekinejo prireditve in zabave zaradi smrti Nj. Vel. kralja Petra I. za toliko časa kolikor bodo predpisale odredbe oblasti. — Starešinstvo Jugoslovanskega Sokolskega Saveza.

Sport in turistika

Sportna Zveza Ljubljana pozivlja vse sportne klube v Sloveniji, da zaradi smrti Nj. Vel. kralja Petra do preklica ne prirejajo javnih tekem ali drugačnih prireditev.

Kolesarska dirka za gorško prvenstvo Slovenije se je vršila v nedeljo dne 14. t. m. na 8 km dolgi progi Podlipa-Sinčec je pri Vrhniki. Od 15 prijavljenih je startalo 12 dirkačev. Prvenstvo je dosegel zopet Josip Solar, ki je vozil 25 minut in 28.2 sekunde. Drugi je bil Ljubo Pogačnik v 25:49.6, tretji Fr. Ogrin v 26:11.4. Cesta je bila slaba, deloma na novo posuta; zato so rezultati deloma slabši od lanskih. — Po tekmi so priredili dirkači tek okrog Vrhnike (27 kil.) Med 7 tekmovalci je bil prvi Fr. Ogrin v 10 min. 21 sek., drugi A. Skralnar v 10:25, tretji Pogačnik v 10:30.

Redni setanesk T.K. »Skala« se vrši v četrtek dne 18. t. m. ob osmih zvečer v Prešernovi sobi restavracije »Novi svet«. Razpravljalo se bo med drugim glede izleta na Veliko Planino.

Prosveta

Operni koncert v Rogaski Slatini. Člana kr. slovenske opere v Ljubljani Vilma Thierry in Leopold Kovač sta priredila v zdraviliškem domu v Rogaski Slatini dne 5. t. m. operni koncert z izbranim programom. Koncert so obiskali polnoštevilno vsi krogi zdraviliške občestva, ki so imeli največji umetniški užitek v izvajanjih članov kr. slovenske opere. Zdraviliško občinstvo je bilo navdušeno in je povdarjalo željo, da člani ljubljanske opere prirede še več takih večerov.

Iz Višj. šolskega sveta

Na ljudski šoli v Mostah pri Ljubljani sta imenovana Josip Stojković in Redolf Wagner. Ostali 2 mesti prvega in 8. mesta drugega razpisa se tekom prihodnjega šolskega leta še enkrat razpišejo, do stalne popolnitve ostanjejo na teh mestih dosedanje učne osebe. Kot stalne učiteljice na tej šoli so imenovane: a) Darinka Franke, Antonija Randlova, Erna Hrovatinova in Klotilda Likar-Kumčeva; b) Dragica Gamsova in Anica Tomšič-Siska, ter za učiteljico ročnih del Katarina Cenarjeva.

Nadalje so imenovani: Pavla Buh, Jelica Sadar-Vukova, Marija Pleškova, France Pavletič in Alojzij Vuk na Vrhniki, kjer se 8 mesta učiteljev vnovič razpišejo; Erna Schottova v Smarje, Stana Piševa v Smartno pod Smarno gor., Angela Šoriak v Studeneč-lg; Avgust Poberaj, Josip Bole in Ljudmila Bukovičeva v St. Vid nad Ljubljano; 2 mesti za moške profesorice se vnovič razpišejo: Franc Srebrnjak, Paternost Riko in stalni učitelj iz Kočevja Ernest Sušteršič ter Ivana Premličeva na Viš (3 mesta se za moške profesorice vnovič razpišejo); Drago Rude, Evgenija Rožič, Tekavčičeva in kot edina prostika pri drugem razpisu Ida Petčeva na ljudsko šolo v Zgornjo Sisko.

Pritožba, ki jo je poslal neki župan uradu proti nadučitelju, se kot neutemeljena zavrne. Enemu nadučitelju se izreče posvarilo, učitelja Tatro Kolomana v Zamostju na Prekmurkem se pa odslovi iz službe, ker ni naš državljan.

UPOKOJITVE.

Sklepe se priporočati ministrstvu prosvete v Beogradu, da se stalno upokojuje: Marija Kmet, strok. učiteljica v Trzinu; Marija Lenart, učiteljica v Črnejevcu; Liza Založnik-Matko, učiteljica v Zibiki; Antonija Rott, nadučiteljica v Konjicah; Anton Farinik, nadučitelj v Polzei, Franc Koček, nadučitelj v Gorenjem gradu. Zadnjim trem se izreče pohvala in priznanje za dolgoletno uspešno službovanje.

RAZŠIRJENJE LJUDSKIH ŠOL.

Razširijo se šole na Dobrovi v šestrazrednico, v Preski v štirirazrednico, v Dobljah v dvorazrednico, v St. Vidu pri Brdu na dvorazrednico, v Suhorju v štirirazrednico, v Litiji v petrazrednico. 8 šolskim letom 1921/22 se predatoječa novo sistemirana mesta razpišejo in oddajo. — Dovoli se nadalje v Brečah ustanovitev meščanske šole; tamonjši štirirazredna deska in štirirazredna deklška šola se pretvorita v mešano šestrazredno ljudsko šolo.

Končno se sklene naprositi oddelek za prosveto pokrajinske uprave za Slovenijo, da izposluje pri ministrstvu prosvete v Beogradu potreben kredit in potrebne prostore za državno gimnazijo v Murski Soboti. Na predlog člana gremi V. š. sv. g. Plavčaka se izpremeni svojočasni sklep Višjega šolskega sveta, po katerem so bili voditelji osemrazrednice oproščeni šolskega pouka, v toliko, da se bodo take oprostitve dovoljevale individualno po predlogih okrajnih šolskih svetov. Voditelji teh šol bodo eiet dolžni poučevati tedensko 12 do 16 ur

* **Povodom smrti kralja Petra I.** je prepovedalo policijsko ravnanstvo v Ljubljani vse tudi že dovoljene koncer- te, veselice, predstave in sploh vse javne prireditve do nadaljnjega odredbe pokrajinske vlade za Slovenijo.

* V čakalni dvorani pri predsedni- štvu pokrajinske uprave za Slovenijo je razprostrta knjiga, v katero naj iz- volijo stranke, ki prihajajo izraziti svo- jo sožalje g. kr. namestniku ob smrti Nj. Velikanstva kralja Petra I., vpisati svoja imena, odnosno imena korporacij, društev itd., ki jih zastopajo.

* **Zapisreka ljubljanske garnizije** kralju Aleksandru. Včeraj ob 9. dopoldne se je vršila v šentpetrski vojašnici slo- venška zapisreka ljubljanske garnizije našemu novemu vladarju, kralju Alek- sandru.

* Celjska garnizija je včeraj zjutraj zapisregla novemu kralju Aleksandru.

* **Ljubljana v znamenju žalosti.** Ze v terek zvečer, takoj ko je dospela v Ljubljano žalostna vest o smrti kralja Petra, so zavihrale, posebno na javnih poslopih, črne žalne zastave. Tekom večerajšnjega dne pa se je Ljubljana odela popolnoma v žalno obleko. Raz- vsako hišo vise žalne zastave, na gene- ralnem konzulatu češkoslovaške repub- like plapolja češkoslovaška štandarta na poldrogu. Nekatere trgovine so raz- stavile slike velikega pokojnika s čr- nim ozadjem, druge zopet slike našega novega vladarja kralja Aleksandra.

* **Društveno življenje** je zamrlo, vse jav- ne prireditve so odpovedane. Vsi listi brez razlike strank so priobčili lepe po- smrtne pokojnemu junakemu kralju. Kar je napravilo na obkinito izredno ugoden vtis. Slovenska prestolnica je zavita v globoko žalost.

* **Žalne zastave.** Od raznih strani nam dobajajo vprašanja, ali je primer- no, da hišni posestniki, ki ne razpola- gajo s črnimi zastavami, razbesijo v znak žalovanja, državne ali narodne zastave, opremljene s črnim florom ali trakom. Po našem mnenju je to dop- ustno in primerno in je običajno tudi po drugod. Kdor nima črne zastave in si je ne more nabaviti, naj zato izobesi s črnim florom ali črnim trakom opremljeno državno ali narodno za- stavo. S tem pa mora odpasti tudi zra- diti vzrok za one redke zanikrneže, ki se niso storili svoje dolžnosti.

* **Osebnostna vest.** Dosedanji inspektor ministrstva za finance dr. Cvetko Gregorič je imenovan za načelnika prvega razreda ministrstva za socialno politiko.

* **Izkaznice za potovanje.** Policijsko ravnanstvo v Ljubljani je pričelo izdajati za domačine potne izkaznice za dobo enega leta. Za izkaznico je po- trebna slika v vizitnem formatu in ko- lek za 50 par.

* **Zglaševanje rezervnih oficirjev** in aradnikov bivše avstro-ogrske voje mornarice. Vojni minister je odredil po- pis rezervnih oficirjev, uradnikov in ofi- cirskih aspirantov bivše avstro-ogrske voje mornarice. Vse omenjene osebe se morajo javiti oni komandi vojnega okru- ga, kateremu pripadajo po svojem rojst- nem kraju; oni pa, ki niso rojeni v naši kraljevini, se morajo zglasti pri oni ko- mandni vojnega okruza, kateremu pripa- dajo po svojem domovinu. Za bodočo- nost morajo prijaviti vsako izpremembo osebnega znaniča svoji vojni okrožni ko- mandni. Tozadovne tiskovine se dobe pri vojnih okrožnih komandah.

* **Uredba o pobijanju draginje.** Uradni list pokrajinske uprave za Slovenijo objavlja v številki 97 z dne 16. t. m. uredbo o pobijanju draginje življenjskih potrebščin in brezvestne špekulacije ter uredbo o izdajanju potnih listov za prekmorske kraje.

* **Vsem železničarjem članom ZJZ** Zveza jugoslovanskih železničarjev je pre- jela danes od centralnega odbora narodno železničarskih organizacij v Beogradu sledeči brzojav: »Uslod smrti Njegovog Velikanstva kralja Petra I. narodne žalosti, zakazani kongres i slet u dane 19., 20. in 21. avgusta u Beogradu, odlaze se. Saopšteno ovo svo- jim članovima. Predsednik: Joca Stanojević, sekretar: Aca Pavlović.«

* **Slovenska dijaška zadruga** v Pragi obvešča svoje člane, da naj ne zanemar- jajo nabiralne in prireditvene akcije, tem- več ji posvetijo tem večjo pozornost, ker ni gotovo, do katerega termina in v kateri višini bodo prošnje rešene! — Počitniški odbor.

* **Izvoz selitvenih stvari** bivših avstrij- skih častnikov. Ministrstvo za zunanje zadeve razglasa, da se zopet dovoljuje izvoz selitvenih stvari — pohištva biv- ših avstrijskih častnikov in uslužbencev, ker so odpravljeni razlogi, ki so povzo- čili to prepoved.

* **Za zgradbo doma Sokola I.** nabrala v vsaki družbi gđna. Pucova K 104.

* **Gozdarska direkcija** v Ljubljani. Beograjske »Službene Novine« objav- ljajo naredbo ministrskega sveta, s ka- tero se določajo območja gozdorskim direkcijam. Gozdarska direkcija v Ljubljani obsega bivše pokrajine Kranjsko, Štajersko in Koroško.

* **Griza se širi.** Kakor posnemamo iz aridnega zdravstvenega izkaza, so je griza v Ljubljani že v znatni meri raz- prošila. V pretečenem tednu se je šte- vilno za grizo obolelih oseb v Ljubljani na 43, med temi 38 domačinov, 2 tu- jca in 3 vojaški; 27 oseb je bilo odmah- no bolnično, drugi so ostali v domači oskrbi. Umrla pa je v pretečenem ted- nu za grizo 6 oseb — 4 domačini in 2 tujca. — Za trebusnim legarjem so v tej dobi oboleli v Ljubljani 3 osebe.

* **Zdravstveno stanje** v Ljubljani. Glas- nom zdravstvenega izkaza za dobo od 7. do 18. avgusta se je v mestni občini ljubljanski narodilo v tej dobi 28 otrok, umrlo pa je 14 moških in 22 žensk, sku- paj torej 36 oseb in sicer 19 domačinov in 17 tujcev. Smrtni vzrok je bil v šte- stih slučajih griza, v štirih jetika, v treh možganeka kap, v dveh zastrupljenje, v dveh rak, v enem slučaju davica, v šest- najstih slučajih drugi naravni smrtni vzroki, v enem slučaju slučajna smrtna poškodba in v enem slučaju se je izvr- šil samomor.

* **Griza se je pojavila** v celjskem okraju. Zdravstvene oblasti o prično na delu, da jo zaduše že v kali.

* **Invalidski dom** v Celju bo že v krat- kem dogotovljen. Semalnja vojašna je skoro prezidana in tudi prizidek novih objektov jako napreduje. Invalidski od- delek iz Rogaske Slatine se preseli že koncem prihodnjega meseca v Celje.

* **Mesne cene** v Celju. Celjski mestni magistrat je po zaslišanju odbora za do- ločevanje cen določil sledeče cene mesa: za kg s privago od volov in telic 24 do 26 K, brez kosti in privage 20 K, krave in bikli 16 do 18 K, brez kosti in privage 24 K, telečje meso 18 do 20 K, brez pri- vage 24 K.

* **Spominsko ploščo** dr. Lovru Po- gačniku, enemu izmed glavnih ustanov- iteljev »Orla«, so odkrili v ponedeljek 15. t. m. v njegovi rojstni hiši v Kam- ni gorici. Slavnostni govor je imel glavni urednik Slovenca g. Smodej.

* **Za načelnika** v Dolni Lendavi je bil na zadnji seji višjega šolskega sve- ta imenovan g. Franjo Golob, učitelj v Zagorju ob Savi, in ne g. F. Zagor- kakor je stalo vled tiskovne pomote v št. 190 »Jutra«.

* **Za Jugoslovansko Matico.** Povodom izgubljene stave je gospod I. Verbič, tr- govec v Doljem Logatu daroval za Jugoslovansko Matico snesek 100 kron, ki smo ga izročili svojemu namonu.

* **Nov list.** Namesto »Slobodnega građanina« začel je v Varaždinu izha- jati nov list pod naslovom »Narodno jedinstvo«.

* **Napad na šolsko voditeljico** pri sv. Duhu nad Selnicu. V soboto zvečer je žena voditeljice avstrijske šole v sv. Du- hu nad Selnicu napadla tankokajno vo- diteljico naše šole, gđ. Fanka Novak in jo tako poškodovala, da bo morala gđ. Novakova ležati nekaj dni v po- stelji. Vzrok napada je bil članek učiteljice Novak, »Od soverne meje«, ki je bil objavljen v mariborskem »Tabo- ru« in v katerem se zahteva revizija meje v Sv. Duhu.

* **Občinske volitve** v Brežicah. Včeraj so se vršile v Bežicih ponovne ob- činske volitve, ker so bile preve raz- voljavljene. Dobili so: demokrati 65 glasov (5 mandatov), socialni demo- krati 55 (5), obrtniška lista 47 (4), kle- rikanci 31 (2). V celoti si stoji nasproti 11 slovenskih proti 5 socialističnim mandatam, ki so vsi nemakuterji raz- ven enega, ki je zaveden Slovenec. Ker so tudi obrtniški mandati napredni, je računati z 9 naprednimi proti 2 kle- rikalcima in 5 socialističnim glasovom.

* **Poroka.** Veletrgovec gospod Anton Stalcer na Sušaku se je poročil z go- spodnjo Angelico Šušteršičevo v Ormožu. — V Mariboru se je poročil železniški uradnik g. Fran Lovreč in Zidanega mosta z gđno. Pavlo Rebo- ljevo. Bilo srečno!

* **Aretiliranje Gagliardijevih pomočni- kov.** Iz Beograda se brzojavno poroča: V ponedeljek zvečer je v to določeni po- licijski funkcionar zaslišal sedmoro arretiranih dijakov, ki so obtoženi, da so bili v zvezi z Gagliardijem. Pri za- slišanju je policijska oblast zvedela za nove osebe, ki so zapletene v to afero, ter podatke o Gagliardijevem rova- nju proti naši državi.

* **Nego si je zlomil** pri nedeljski no- gometni tekmi Atletiki ca. Ptaj 24letni Ivan Casar iz Celja. Propeljali so ga ta- koj v bolnico.

* **Nesrečen slučaj.** Včeraj se je vršila pred dež. sodiščem zanimiva obravnava proti Jožetu Krajšek radi telesne po- škodbe s smrtnim izidom. Jože Krajšek se je sprl v pivski družbi v Višnjičarjevi gostilni na Brezovem pri Litiji s Simonom Sinkovcem. Med prepilom je udaril Kraj- šek Sinkovca s prosto roko pod brado. Sinkovec je padel znaki, vdira se mu je kri iz ust in je drugo jutro, ne da bi se še kaj zavedel, umrl. Moža, ki je bil hud alkoholik, je zadela ravno v letem hipu, ko je dobil nedolžen udarec, vled sil- nega razburjenja in zavžite pijače mož- ganska kap. Ni pa izključeno, da je nje- govo smrt udarec odnosno padec znak na tla pospešil. Sodišče je vpotevalo vse okoliščine nesrečnega slučaja in ob- sodilo Krajška na tri tedne zapore.

* **Odstranitev uradnega pečata št. 104.** Izdelovatelj sodavode Rogelj iz Vrhnike je bral v strokovnem listu »Soda«, ki izhaja v Osljeku, da bo odpravljena mo- nopolna taksa za proizvajanje sodavode. Odstranil je uradni finančni pečat s svo- jega aparata in javil to tudi merodajnim oblastim. Ker se je sodišče uverilo, da je bil podan dejanski stan za št. 104, o- obito, ker ta uredba še ni bila objavljena v našem »Uradnem listu« in je bil Ro- gelj na to tudi opozorjen, je bil obsojen na 250 dinarjev denarne kazni.

* **Drugi vsem v vojaško blagajno.** V notici, ki smo jo včeraj priobčili pod tem naslovom, se nahaja skrajno seljuba po- mota. Omenja se v njej, da je bil med tremi vionilci tudi neki narednik Bra- danovič. Pri 40. pekačijem polku pa sploh ni narednika tega imena, pač pa služi pri štabu polka narednik g. Milan Radanovič. A ravno ta narednik je bil, ki je zasadi vionilce, preprečil na ta način vionil, prijel glavnega krivca An- dreja Dolenca in ga izročil oblasti. Do- lenčeva pomagala Josip Zadel in Ivan Novakovič sta pobegnila in se jih do se- danj še ni posrečilo dobiti. Pri Dolencu so našli samo nekaj predmetov last po- sameznih vojakov. V blagajno samo ni bilo vioniljeno. Toliko v popravilo naše večerajne notice.

* **Maščevanje tihotapev.** Orožnika Jovanoviča v Novaliji na otoku Pagu so tihotapec smrtno sovražili, ker jih je z vso vmeno zasledoval. Zato so se zarotili, da ga odstranijo. Nedavno so ga trije znani tihotapec srečali sunaj vasi na sprehodu. Zvijalno so ga zva- bili na morje. Niš hudega sluteč je orožnik vetopil v čoln in odrinili so od obale. Ko so bili že daleč na morju, so ga zgrabili, zvezali in — vrgli v morje. Ker se orožnik ni več vrnil na svoje službeno mesto, se je domnevalo, da je pobegnil v Italijo. Čez nekaj dni pa so našli na obali njegovo truplo in razkrili zločin.

MOJA IZJAVA.

V zadnjem času si izposoja »Jugosla- vija« mojo osebo v svoje napade.

Ni novinarski način odgovarjati na no- vinarske napade, toda ker »Jugoslavi- jino« pisanje presega te granice, sem pri- siljen pojasniti tri točke, ki služijo »Ju- goslaviji« kot izhodna točka napadov.

Prva zadeva, ki je v današnjih časih najkločnejša, je vprašanje mojega sta- novanja. Leto dni je, kar sem se vrnil iz vojaške službe, ki sem jo vršil v borbi za osvobodjenje in ujedinjenje kot jago- slovanski dobrovoljec. Prišel sem z ženo, prošil za stanovanje, vlagal prošnje, povdarjam, da sem nastopal vedno za- konitim putem, a stanovanja nisem dobil že danes! V stanovanju svojega očeta sem dobil sobo za sebe in svojo sopro- go, tu stanujem že danes! Kar čitam ne- ko jutro v »Jugoslaviji«, da sem dobil krasno stanovanje s štirimi sobami, raz- veseli sem se te vesti, kaj kdo bi danes ne bil vesel, ko se mu sporoči, da dobi stanovanje! Zal, da mi je to stanovanje, nakazala le »Jugoslavija«, kajti na me- rodajnih mestih o tem mojem krasnem stanovanju ni vedel nikdo nikdar... a jaz sem še vedno skromen gostjač v sta- novanju svojega očeta, kjer stanujemo v treh sobah tri rodbine! — Ako mi »Ju- goslavija« šteje v greh, da prošim za stanovanje, je to stvar njenega okusa, da nisem bil dobrovoljec in ves čas sve- tovarne vojne stanoval po albanskih vrli- tih in macedonskih rovihi, mogoče, da bi mi danes ne bilo treba iskati stanova- nja! Ako pa danes zakonitim putem pro- sim stanovanje, je to korupcija, tudi ni- sem več vojak, da bi v imenu ljublan- ske mestne komande rekviriral stanova- nje za razne prijatelje! — Toliko o tem!

Drugi slučaj je moja zadeva v gospo- dom Peskom. Informatorji gospoda Pe- ska so mi javili, da sem očitil Pesku, da je organiziral atentat na regenta Aleksandra, da sem mu obetal batine, da sem ga poslal na podlagi te informac- ije, ki so pa deloma neresnične, deloma prevrnjene, me je gospod Pesek tožil. O prvi obravnavi je prinesla »Jugoslavija« popolnoma neresnično poročilo, kot da se mi je že dokazal greh, da sem kruto za- silil gospoda Peska. Dejstvo pa je, da so se priče gospoda Peska zapletale v taka nasprotstva in nesoglasja, da je sam so- dnik izjavil, da je stvar nejasna in je pre- ložil obravnavo, da zasliši še priče, ki se jih predlagal jaz po svojem zastopni- ku. Še večja laž pa je, da sam zlezel pod klop in prošil za poravnavo! Ko je g. sodnik predlagal poravnavo, sem izja- vil: Poravnava je mogoča, ako gospod Pesek umakne svojo tožbo z izjavo, da je vložil tožbo na temelju napačnih in- formacij. Na to je izjavil Peskov zastop- nik, da glede poravnave nima nobenega pooblastila, ker je g. Pesek odsoten! No- čem polemizirati z neresničnim poročilom »Jugoslavije«, ugotovim le to, kar sem izjavil pred sodiščem, da o g. Pesku ni bilo takrat niti govora, da je g. Pe- sek nasled svojimi informatorji. Ako misli »Jugoslavija« s svojimi netočnimi in izmišljenimi poročili zadevo izrabljati proti meni, izjavljam jaz, da mirno pri- čakujem končne obravnave, ko bo rekel sodnik svojo zadnjo besedo.

Prihajam k zadnji točki.

»Jugoslavija« poroča, da so se na ban- ketu, ki ga je priredil pokrajinski na- mestnik v Ljubljani, ignorirale vse ljub- ljanke redakcije in celo novinarsko udruženje, samo »urednik Jutra« Jelenc je bil na banketu. Izjavljam, da je to laž, ker na banketu sploh bil nisem! Ne vem, odkod ta informacija »Jugoslavije« ali žalostno je, da se hoče iz redakcije »Jugoslavije« ranesti na tako čuden na- čin nespornost med novinarji, a tem bolj nerazumljivo, ko sedi v isti redak- ciji tudi odločujoč funkcionar novinar- skega udruženja!

Toliko v pojasnilo, ne toliko v odgo- vor »Jugoslaviji«, kot v pojasnilo jav- nosti, katero je hotel »Jugoslavija« po- vsem napačno informirati.

Novinar Vitomir F. Jelenc.

IZVOZ SLIV.

Nekateri gospodarski listi so prinesli vest, da se dne 10. t. m. vršila v Beo- gradu konferenca trgovcev s slivami. Konferenci je predsedoval zastopnik mi- nistrstva trgovine g. Kuramehmedović. Udeležili so se zastopniki ministri- stev za poljedelstvo in promet ter za- stopniki brodarkega sindikata. Cilj kon- ference je bil, ugotoviti vzroke, ki so doslej ovirali trgovino s slivami.

Sliva zavzema prvo mesto med naš- mi izvoznimi prideiki, zaradi tega je vršila konferenca važno nalogo, urediti in pospešiti izvoz teh naših važnih pro- duktov.

Dasiravno je bil pridelek zadnja tri leta zelo dober, je vendar država od tega imela le malo koristi. Na konferen- ci se je razpravljalo o vseh vzrokih, ki so dosedaj ovirali trgovino s slivami. V prvi vrsti so trgovino ovirale slabe pro- metne razmere. Niti železniški niti rečni promet zadnja leta ni bil organiziran to- liko, da bi se slive lahko pravočasno in v dobrem stanu mogle izvoziti. Mnoga obveznosti, ki so jih dali trgovci, se ni- so mogle vršiti in vsled tega so leti trpeli velike materijalne škode.

Prvo najvažnejše vprašanje, ki se mo- ra rešiti, da se omogoči izvoz sliv, je — promet. Ministrstvo trgovine mora zastaviti ves svoj vpliv, da se trgovcem dá dovoljno število vagonov na razpo- lago, da se bo mogel izvoz kar najhit- rej vršiti. To se lahko zgodi, ako se stvari posveti res vsa pažnja. Carina tudi v veliki meri ovira izvoz, zato je naloga g. ministra trgovine, da tudi v tem pogledu ukrene potrebno.

Velike težkoče je imela naša trgovina s slivami vsled nezadostnega kredita.

Vsled tega je potrebno, da se našim trgovcem v dobi sezone da primeren kredit, sicer bo zopet vsa trgovina pri- šla v roke tujcem, ki razpolagajo z več- jim kapitalom. Kako velike važnosti je sliva za našo zemljo, je potrdil celo tr- govinski minister sam. Tem večje važ- nosti je izvoz sliv to leto, ker so ostali proizvodi vsled suše več ali manj za- ostali in jih v toliki meri ne bomo mogli izvažati.

Za Slovenijo je izvoz sliv samo po- sredne važnosti. V trgovino s slivami ne posegamo aktivno, čeprav nam leži ravo- no v tej stroki še odprto bogato polje posredovalne trgovine. Vpliva pa pospe- šen izvoz sliv na izboljšanje naše va- lutne, ki nam leži nič manj na srcu ka- kor našim sodržavljanom iz Srbije in Bosne.

— **Prepovedan izvoz predmetov**, ki se nahajajo kot vojni plen na našem terito- riju. Ministrstvo za vojno in mornarico naznanja, da je ustanovljena posebna ko- misija za zbiranje vojnega plena, ki se nahaja še skrit med prebivalstvom. Da se prepreči izvoz takih predmetov ali verižna trgovina z njim, morajo vse ca- rinarnice pri izvozu strogo paziti na take predmete in jih v slučaju, da jih naj- dejo, oddati vojnim oblastem.

— **Zaščita industrijske svojine** na lju- bljanskem velikem sejmu. Minister za trgovino in industrijo je odredil, da se prizna za predmete industrijske svojine, izložene na ljubljanskem velikem sejmu v času od 3. do 12. septembra 1921, pravo prvenstva v zmislu št. 60, uredbe o za- štiti industrijske svojine in št. 94 do 99 izvršilne navedbe k temu zakonu. S to odločitvijo ministra za trgovino in in- dustrijo je ljubljanski veliki sejem priz- nan kot oficalna razstava, dočim ima za razstavilca te odločitve svoj velik pomen v tem, da jim je zagotovljena za njihove izume prvenstvena pravica ne glede na to, da so izumi javno razstav- ljeni in vsakomur na vpogled.

— **Poziv na trgovce, industrijce in obrt- nika.** Uradu ljubljanskega velikega se- jma kljub najvestnejšemu delu ni mogo- če sestaviti popolnega seznama trgo- cev, industrijcev in obrtnikov iz vzhod- nih delov naše države, da bi se ti pova- bili na naš sejem. Zato naproča Urad ljubljanskega velikega sejm vse in- dustrije, trgovce in obrtnike, ki imajo tr- govske zveze v hrvatskih in srbskih po- krajinah naše kraljevine, da pošljejo svo- jim odjemalcem in trgovskim prijateljem iz teh delov naše države vabilo za pose- t ljubljanskega velikega sejm. Potrebne tiskovine da brezplačno na razpolago Urad ljubljanskega velikega sejm. V in- teresu stvari je, da naši pridobitni kro- gi omenijo v vsakem svojem dopisu na- menjenem izven Slovenije naše prireditve s kratkim vabilom na posest. V informac- ijo naj služi, da se dobe leg'imacije in sejmaki znaki, ki upravičujejo do polo- vične vožnje po vseh železnicah v kralje- vini Srbor, Hrvator in Slovencev v Ljubljano in nazaj in do prostega vstopa v vse sejmake prostora za vso dobo volesajma proti predplačilu 25 din. pri Uradu ljubljanskega velikega sejm in pri sejmskih zastopnikih v vseh večjih mestih. Sejmaki urad preskrbi na naro- čilo tudi stanovanja.

— **Cene volov.** Na večerajšnjem živin- skem trgu v Ljubljani so cene volov poskočile od 23 na 25 K, ker je prišlo zelo veliko italijanskih kupcev, ki so pokupili mnogo blaga.

— **Za zgraditev železnice** od Krapine do Štajerske meje. »Saver« denarnih za- vodov je napravil na prometno in fi- nančno ministrstvo vlogo s prošnjo, da se v zasnovani projekt prometnega mi- nistr. dostavi še zgraditev zagorske proge od Krapine do Štal meje, ki znaša le

14 km. »Saver« je opozoril ministrstvo na važnost te proge z ozirom na svojo Jugoslavijo z zapadom, kar je velika važ- nosti tako iz ekonomskih kakor strate- glinskih ozirov. Za notranjo Jugoslavijo pridejo v poštev slovenski rudniki in industrija, kakor tudi gospodarski pro- vodi. Z zgraditvijo te proge se ustvari najkrajši spoj med severno Slovenijo in Zagrebom. Maribor bi bil oddaljen od Zagreba le 162 km.

— **Izredna števila** v Avstriji. Avstrijske časopisje poroča, da bo uspeh letošnjih števila v Avstriji za 80 do 100 odstotkov boljši, nego lani.

— **Cirkulacija bankovcev** v Avstriji in v Madžarski. Po zadnjem izkazu Avstro- ogrske banke je narasel julija promet bankovcev v Avstriji za tri milijarde na 54 milijard, a v Madžarski je padel za 3 milijardi na 15,7 milijarde.

— **Bolgarsko poljedelstvo.** Dasiravno so cene gospodarskih strojev sorazme- rno večje nego industrijskih, so vendar bolgarsko poljedelstvo modernizira. O stanju letošnje šetve še ni točnih podat- kov. Šadhorni pece se je letos pride- lalo mnogo manj, nego je potrebovalo tankajšnje trdnice. V Bolgariji obstoja 5 sladkornih tvornic, ki lahko proizve- rajo 30 do 40 milijonov kg sladkorja na leto, kar bi zadostovalo povsem za do- mače potrebe in bi se moglo tudi še na- kaj izvoziti. Kultura solnčnice je letos zelo napredovala. Mislijo, da se bo pri- delalo semena solnčnice okoli 400 vago- nov. Klima in semlja v Bolgariji ste zelo ugodni za razvoj vinogradništva. Leto- nji pridelek tobaka bo anaal 25 mil'jo- nov kg. Lansko leto ga je bilo mogo- čno manj.

— **Položaj ameriške tekstilne indus- trije** se boljša. Strong, guverner Newyork Federal Reserve Bank je izjavil, da se je začelo boljšanje industrijske konjank- ture. One industrijske panoge, pri ka- terih je propadanje najprej začelo, kaže- jo tudi prve, da so si opomogle. Predlini- ce volne so dosegle v juniju 106 odstot- kov svoje normalne produktivne zmog- nosti. Tudi predlinice bombaža kažejo, da bodo zopet dosegle svoje normalne produktivne stanje. Industrija jekla, ka- tero je najnezadnje zadela kriza, je go- tovo tudi zadnja, ki si bo spet opomogla.

— **Podraženje železa** v Nemčiji. Zada- nje čase se industrija železa v Nemčiji zelo dobro razvija, tvornice povisujejo cene in ne sprejemajo naročil več po starih cenah. Za železo v palicah se je uedavno tega plačevalo 1700 sedaj 2000 mark. Ravno tako se po podražili želez- ni drogov in žice. Plačevina je poskočila v ceni od 100 na 130 mark pri toni. Nemška industrija železa dobiva mnogo naročil iz inozemstva.

— **Kako namerava Rusija obnoviti svoje gospodarstvo.** Sovjetska vlada ne- merava izdati odlok, da si morejo dr- žavni obrati nabaviti potrebne kurivo in surovine potom prosto trgovine, če dr- žava sama ne bo mogla prekriti za- dostnih množin. Potrebne vsote bo dr- žava nakazovala po potrebi, ki se bo ugo- tovala potom statistika. Industrijska po- četja imajo pravico del svojih proizvo- dov prodati v inozemstvo in si na ta način nabaviti predmete, ki jih rabijo za svojo obrt.

Borza

(Glej tudi prva stran!)

Zagreb, devize: Berlin 197 — 306, Milan 750 — 760, London izplačilo 640 — 645, šek 638, Newyork 174, Paris 1360 — 1375, Praga 305.50 — 306, Svica 2950 — 3025, Dunaj 16.05 — 17.05, Bu- dimpešta 45.50 — 46, valute: dolar 172 — 173, rubli 22 — 25, franki 1320 — 1350, napoleoni 585 — 595, marke 198 — 200, leji 205 — 220, lire 740 — 750, madžarske krome 46.

— **Banka za Primorje** 885 — 880, Trg. obrtna banka 240, Hrv. eskomptna banka 655 — 658, Brodska banka 425 — 430, Jadranska banka 1850 — 1900, Jugoslovenska banka 520 — 532, Ljub. kreditna banka 810, Narodna banka 500 — 525, Praštadiona 5100 — 5120, Srpska banka 715, Rečka pučka banka 405, Eksploatacia drva 700 — 740, Gutman 1250 — 1290, Goranin 530, Nar. šumska industrija 895, Nasička industrija drva 540, Slavonia 900 — 905, Ljub. strojne tovarne in livarne 880.

— **Vremensko poročilo**

Ljubljana 306 m nad morjem.

Dan	Čas opazovanja	Ob ar	Stanje	Barometra v mm	Temperatura	po C.	Vetrovi	Nebo	Predvič v min
17. avg.	7.	735	8:12	8	bres vetra	mogla			
	14.	734	8:32	2	"	v. jas.			
	31.	735	8:18	2	sl. sever	jasno			

Srednja večerajšnja temperatura 17.7, ner- malna 18.6.

Vremenska napoved: lepo mirno vreme. Solnce vzhaja ob 5.00, zahaja ob 19.07.

— **Lastnik in izdajatelj**

Konzorcij »Jutra«.

Odgovorni urednik Vit. F. Jelenc.

Blagajna velikega vojvode

Roman.

«Gospod Bekker,» je dejal, «že zdavnaj sem vedel, da ste strašen strahopetec, sedaj ste to moje mišljenje dokazali. Predno zaide jutri solnce boste plačali svojo strahopetstvo s svojo smrtjo.

Njegov glas je bil tako strašen, njegov pogled je bil tako divji, da so vsi utihnili in se opazovali med seboj. Ali pričakuje veliki vojvoda pomoči, odkod? Ali jim je pripravljena kaka past, ki nimajo niti pojma... Ali se je vrnil s kako pomočjo iz kopnega? Odkod je sploh prišel? Oni med zarotniki, ki so nocoj že obkusili njegovo pest, ki so videli v njegovi osebi angela maščevanja, so ga videli v spremstvu le enega prijatelja in v teku pol ure sta skoraj popolnoma udušila revolucijo na Minorki. Drugi zarotniki pa, ki so čuli kako se je vse to godilo, so poslušali to skoraj neverjetno povest s strahom in nervoznostjo. Tudi besede velikega vojvode so delovale nanje jako porazno... odkod toliko predrznosti, odkod ta tolika nesramnost, ko sedi na nogah in rokav zvezan med svojimi smrtnimi sovražniki... kako naj si razlagajo to, ako ne z dejstvom, da ima zavaznike, pomočnike, ki oni ne vedo za nje, kdo so in odkod so! Armadeo in eden onih, ki jih Ramon ni poznal sta zašepetala nekaj besed, potem sta pa hitela k velikemu uhodu, zaprla in zaklenila sta težka vrata in jih zapahnila.

Medtem so pa stopili k posvetovanju Luis, katerega obraz je bil še

vedno preplašen in ki je jasno govoril, da se predsednik pravzaprav ne zaveda tega, kar se godi okoli njega. Posada, ki je neprestano opazovala s pogledi vrednimi tigra velikega vojvoda in gospod Bekker, ki se je še vedno ves razburjen tresel. Oče Ignacio, ki je bil nekako zamaknjen, je še vedno molil in mrmral neke psalme in včasih divje in blazno zakrilil z rokami proti nebu. Po kratkem posvetovanju je prišel Luis Hernandez k velikemu vojvodi, njemu so sledili ostali v polkrogu.

Z resnim glasom je vprašal Luis: «Mi hočemo vedeti, kdo je bil oni človek, ki vam je pomagal!»

Don Ramon ga je samo pogledal in hladno odgovoril:

«To zveste še jutri pred mrakom, ko vas povedo pod vislice!»

Luis je prebledel in vprašal nekoliko bolj tiho:

«Mi vemo, da je došel danes popoldne na neki jahti v naše pristanišče. Jaz sem bil sam na jahti — toda žalibog sem pozabil preiskati ladjo, da se prepričam, koliko potnikov je dospelo z njo in kdo so ti potniki!»

«Prokleti osel...» je zatulil señor Bekker.

«Ali ste bili tudi vi na ladji?» je nadaljeval Luis.

«Ali govorite z menoj Hernandez?» je vprašal mirno veliki vojvoda.

«Da, odgovarjajte na moja vprašanja!» Toda njegov glas je bil popolnoma negotov in neodločen. Veliki vojvoda je videl, da se trudi, da ne bi pred svojimi tovariši izdal svoje slabosti.

«Potem me imenujte tako, kot me morate imenovati, Luis! Moj naziv

je: visočanstvo! Potem smete pričakovati mojega odgovora... milosti pa seveda ne morete pričakovati!»

Luis se je tresel na vsem telesu — ali v tem hipu ga je sunil v stran črnobradi narednik Posada.

«Ali ste bili na jahti, ali ne?» je zatulil. «Odgovorite jasno, nikar se ne poslužujte nobenih zvijač in zavijanj!»

Veliki vojvoda ga je zaničljivo pogledal in mu hotel odgovoriti na isti način kot malo prej Luisu, ko se je spomnil nekaj pametnejšega.

Neumno bi bilo, da te ljudi, ki so že tako razburjeni, po nepotrebnem še razburja in draži. Prav nič še ni izgubljenega, profesor je še vedno svoboden! Profesor in oba služabnika. Ako pridejo o pravem času, tedaj se bo situacija popolnoma spremenila. In to še v zadnjem trenutku.

Zato mora sedaj pridobiti kolikor mogoče na času, zavlačevati mora vso stvar... Prišla mu je dobra misel...

Pogledal je mirno na zarotnike, ki so stali v polkrogu pred njim in rekel:

«Da bil sem na jahti... toda na ladji je bilo še nekaj... kar pa vaš dobri prijatelj Hernandez ni zapačil.»

«Govorite kaj!» je zakričal narednik.

«Naša jahta je opremljena z najmodernejšimi brezžičnimi brzojavnimi aparati. Ali ste gospodje že kdaj slišali o brezžičnem brzojavu?»

Par trenutkov so vsi molčali... zarotniki se so gledali... nekaj niso razumeli, kaj je hotel don Ramon, nekaj se so bali skritih groženj, ki so bile v njegovih besedah.

Gospod Bekker je bil gotovo edini, ki je vedel dobro, kaj pomenjajo njegove besede... zato je postal precej neodločen in njegov obraz se je skoro popolnoma spremenil, kar so ostali zarotniki opazovali precej preplašeno.

«Predno smo se izkrcali,» je nadaljeval veliki vojvoda mirno in povdarjal vsako besedo, «smo dobili zvezo z angleško oklopnico, ki križari v bližnjih vodah, poročali smo ji vse točno. Ze jutri jutraj, gospodje vas doleti izredna čast, da boste gledali oklopnico pred pristaniščem — in potem gospodje moje iskrene čestitke!»

Zopet je bilo popolnoma tiho. Veliki vojvoda je s svojimi besedami pogodil in dosegel svoj namen. Vsi so poznali morake velikane, kajti velikokrat je plula mimo otoka kaka angleška ali francoska bojna ladja, kaka oklopnjača in vselej takrat se so po otoku širile čudne vesti in govorice, kako daleč morejo streljati take oklopnjače, kako grozni in strašni so učinki granat, ki jih pošiljejo iz svojih žrel topovi take oklopnjače. Ako govori veliki vojvoda resnico, tedaj je prav mogoče, da je kazen blizu... njegov nastop, njegove besede so pa dokazovale, da govori veliki vojvoda resnico...

Luis je poblede kot mrlič... drugi so pa molčali in se gledali — potem so motrili velikega vojvoda... njegov obraz, ki je bil krvav in zatel radi udarcev, ki jih je nametal nanj Bekker, je bil strašen... Potem so pa vsi zarotniki pogledali gospoda Bekkerja, ki je uprizoril to revolucijo, ki se sedaj bliža svojemu klavernemu a obenem tudi groznemu koncu za zarotnike.

Minilo je mogoče nekaj minut predno je gospod Bekker spoznal situacijo in si predložil vse posledice, ki čakajo voditelja ponesrečene revolucije — začulo se je neko mrmranje — mrmrali so Armadeo in oni trije možakarji, ki jih don Ramon ni poznal — vojvoda je spoznal glas sefiorna Luisa, a ta glas je bil preplašen in njegove besede so bile samo vzdih... nazadnje se je oglasil debeli, doneči bas narednika Posade:

«Pobijte ga! — On je vsega kriv! Vrag naj vzame skopuha in bojzljivca! Kaj pa imamo od vse te revolucije... Kdo je mislil na to...?» Par hipov je bilo videti da bo don Ramon hitreje zmagal v svoji igri nego je sploh sam pričakoval... čul je že posamezne glasove: milost, milost, visočanstvo...

Tedaj je pa zakričal Bekker in s svojim glasom prevpil vse glasove: «Tovariši! Ne bodite strahopetci. Brez strahu! Kaj hoče beračiti milosti pri tem človeku. Jaz nastopam proti taki osebi tako... (dvignil je roko, da bi udaril dona Ramona v obraz — toda ko je videl obraze svojih tovarišev — mu je omahnila roka)... ako bi hotel... (te besede je dodal poltiho). Ali vas ni sram, da vas je ugnal s pripovedko o brezžičnem brzojavu? Laže, nesramno laže... hoče nas le prestrašiti, to je vse! Ako bi pa bilo tudi vse res, kar govori... ako pride jutri res angleška oklopnjača, ali mislite, da se nam bo godilo bolje, ako sedaj prosimo milosti? Ali ni

(Dalje prihodnjič.)

Tovarniška zaloga papirja
solah in pisarniških potrebščin.
Založenstvo raznevrstnih razpisnic.
M. Tišar, Ljubljana
709 30-18

Lepe suhe gobe
(jurčke) 1262 5-5
kupi po najvišji dnevni ceni
trgovka Mihael Omahen v Višnji Gorci.

Raznoverstno pohištvo
dobite po konkurenčnih cenah edino
le v novozačetni trgovini s pohištvom
Iv. Andlovic, mizar,
Kolizej, Gosposvetska c. 13,
prilijže, vrata št. 38.

Tovarna
JOS. REICH
(Ljubljana, Poljanski nasip 4. Podružnica: Šelenburgova u. 4)
PODRUZNICE: MARIBOR Novo mesto **KOČEVJE**
Gospodarska ul. 88. Glavni trg. Štev. 89.

Išče se:
Jamski paznik, samec ali oženjen;
zidarski polir, samec, svoje stroke popolnoma
vešč, samostojen delavec.
Ponudbe naj se pošljejo s izpisi pričeval na upravnistvo „Jutra“ pod šifro „Premog“.

Spisi o naši državi.
A. Melik: Jugoslavija. Zemljepisni pregled. I. del. Meh. vezana, fin papir 60 K, po pošti 3 K več. Broš., navadni papir 42 K, po pošti 2 K več.
A. Melik: Zgodovina Srbov, Hrvatov in Slovencev. II. dela I. del 21 K, II. del 42 K. Poština za oba dela 9 K.
A. Ogris: Borba za jugoslovansko državo. Cena 32 K, po pošti K 1:80 več.
Dokumenti o jadranskem vprašanju. Cena 18 K, po pošti K 1:80 več.
Št. Sagadin: Naš sadašnji ustavni položaj. Cena 16 K, po pošti K 1:80 več.
Naročila sprejema:
Tiskovna zadruga v Ljubljani, Sodna ulica 6.

Lepo posestvo
v Sevnici

popolnoma arondirano, obsegajoče 50 oralov njiv, travnikov, vinograda in gozda, s hišo in vsemi gospodarskimi poslopji v dobrem stanju ter z vso živo in mrtvo pritlikino se ugodno proda. Natančnejše podatke daje Ivan Ušlaker, notar v Sevnici.

ERJAVEC & TURK
799 „pri Zlati topati“ 36-15
trgovina z železnino
(prej Hammerschmidt)
Ljubljana, Valvazorjev trg št. 7
nasproti križevniške cerkve.
Zaloga cementa in karbida.

Ure, zlatnino in srebrnino
161 kupite najceneje pri trdki 52-48
Ivan Pakiz, Ljubljana, Stari trg 20.

Kupim vilo
v Celju ali v Mariboru.
Ponudbe na Anončno družbo **ALOMA**
COMPANY, Ljubljana, Kongresni
trg št. 9. 1296

Barva vsakovrstno blago.
Kemično čisti obleke.
Svetlolikla ovrtnike, za-
pestnice in srajce.

Vinska klet
s skladiščem za sod, ozir. primernim dvoriščem v Ljubljani se išče za takoj ali pozneje. — Ponudbe na Anončni zavod **Drago Beseljak in drug, Ljubljana, Sodna ulica 5.** 1293 2-1

Prevodni zavod
Polyglott
preskrbuje prevode vseh vrst iz vseh jezikov v vse jezike. Dopolne naslovite na pisarno, najni odgovori se dostavijo takoj. Uradne ure od 15. do 18. ure **Karlovska cesta št. 24/L.** 1289

Trgovski vajenec
12 do 14 let star, sin naprednih starišev, se sprejme v trgovino s mešanim blagom. Ponudbe na: **Rudolf Zitherl, trgovec v Škofji Loki.** 1292

Izkaznice in znaki
za poset III. jesenskega
velesejma v Pragi
(od 1. do 8. septembra 1921.)
1298 se prodajajo pri trdki 2-1
„Balkan“ d. d. za mednarodne transporte
Ljubljana, Dunajska cesta 33.
Istotam se na zahtevo dajejo tudi tozadevna pojasnila.

Amerikansko strojno
olje
Olje, lahko, za vretena;
olje za transmisije;
olje, strojno za poljedelske stroje;
olje, strojno za težke stroje;
olje za avtomobile, lahko;
olje „...“ izredno težko;
olje za cilindre;
olje proti prahu. 57 104-98
Glavna zaloga:
Medić, Rakovec & Zankl, d. z o. z.
prej A. Zankl novi sinovi.

Najstarejša izdelovalnica perila.
Najfinejši izdelek. 900 67 **Perilo po meri.**
C. J. HAMANN
Mestni trg 8.

Pozor! Cenejše meso! Pozor!
Cenjene konsumente in gostilničarje obveščamo, da bomo prodajali
1. goveje meso
od te sobote dalje v mesnici na Sv. Jakoba nabrežju in na prosti stojnici
po 28 in 30 K kg,
na stojnici Nakupovalne zadruga — za Mahrovim zidom pod kostanjem pa
po 22 in 24 K kg.
P. n. občinstvo nadalje opozarjamo na n-še
1. mesne in klobasne izdelke in suho meso,
kar prodajamo po nizkih cenah na drobno v lastni prodajalni v Stritarjevi ulici, oziroma na debelo v tovarni na Zelenem hribu.
1297 2-1 **Centralna vnovčevalnica.**

Pravkar je izšel ponatis znamenitega „Jutrovega“ romana, ki je vzbujal splošno pozornost:
Frank Heller, Prigode gospoda Collina.
Cena 15 K, po pošti 2 K več.
Naroča se pri upravnistvu „Jutra“, Ljubljana, Sodna ulica 6.

„JADRAN“ d. z o. z. LJUBLJANA
Dunajska cesta 9
priporoča 21 104-108
kolonijalno in specerijsko
blago ter žitne pridelke.
Točna in solidna postrežba.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo, Ljubljana,
Brzojavni naslov: Kredit Ljubljana **Prešernova ulica 50, v lastnem poslopiu.** 241 29 **Telefon št. 40 in 457**
Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter kuponov, nakazila v tu- in inozemstvo, safe-deposits ltd. ltd.